

Groen en Heem Actueel

Nr.1, februari 2016

Nieuwsbrief van de vereniging Groen en Heem Valkenswaard e.o. betrokken bij onze natuur en cultuurhistorie!

Correspondentieadres

Groen en Heem Valkenswaard e.o., Oranje Nassaustraat 63, 5554 AE, Valkenswaard
+31-(0)40-22 60 010, info@groen-heemvalkenswaard.nl

Redactie

Bas Verbeek, (eindredactie en lay-out)
Albert Aten en Lambert de Brouwer (redactieleden)

Agenda

Februari

29 Lezing Mari de Bijl

Over de activiteiten met:

- een ster* : meer informatie in dit nummer
- twee sterren** : wordt u nog over geïnformeerd.
- drie sterren*** : datum onder voorbehoud

Wist u dat...

... het bestuur van Groen en Heem Valkenswaard e.o. alle leden, sympathisanten en donateurs een voorspoedig 2016 wenst;
... Natuurbehoud Valkenswaard en Groen en Heem Valkenswaard per 10 februari zijn samengegaan, waardoor onze vereniging nu meer dan 100 leden heeft;
...wij een nieuwe rekening hebben bij Triodos Bank;
... het plan Dommelkwartier van de baan is;
...wij graag (vrijblijvend) een beroep doen op uw mogelijke deskundigheid (vanuit hobby of beroep) over natuur, milieu en erfgoed;
... mens en milieu al miljoen jaren met elkaar bezig zijn, soms in samenwerking, soms in strijd;
... op 29 februari Mari de Bijl van het Brabants Landschap een lezing geeft;
... het fietspad Oude Spoorbaan ook gebruikt wordt door brommers en zelfs auto's;
... het IVN een viertal wandelingen organiseert rondom het thema Bomen.

Van het Bestuur

Nieuwe bankrekening en contributie 2016

Eind vorig jaar heeft het bestuur besloten om de huidige ING rekening op te heffen en een nieuwe rekening te openen bij de Triodos bank. Na heel wat administratieve rompslomp kan het bestuur melden dat deze transitie succesvol is verlopen. Vanaf heden kunt u uw donatie of contributie over 2016 overmaken op onze nieuwe bankrekening **NL 17 TRIO 039 108 1616** t.n.v. Groen en Heem Valkenswaard en Omstreken.

Samenvoeging Natuurbehoud Valkenswaard en Groen en Heem Valkenswaard.

De verenigingen zijn een samenvoeging overeengekomen om zo een daadkrachtigere organisatie te vormen voor het streven naar behoud, ontwikkeling en versterking van natuur en erfgoed in Valkenswaard en omgeving. Beide verenigingen gaan verder onder de naam Groen en Heem Valkenswaard e.o.

De Vereniging Natuurbehoud Valkenswaard heeft de afgelopen jaren met succes gevochten

voor het behoud van het Waalrese bos en hiermee een flinke kaalslag voor aanleg van een golfbaan weten te voorkomen. Samen met Groen en Heem Valkenswaard en het IVN heeft Natuurbehoud Valkenswaard zich ook verzet tegen aanleg van het fietspad Oude Spoorbaan. "Behoud van het Waalrese bos blijft een belangrijke doelstelling en we blijven doorgaan met de gemeente te wijzen op de noodzakelijke handhaving bij het fietspad, ter bescherming van flora en fauna in het bos.", aldus Carolus van de Ven, voorzitter Natuurbehoud Valkenswaard.

Het ledenaantal van Groen en Heem Valkenswaard e.o. is door de samenvoeging gestegen tot circa 100 leden met daarnaast vele sympathisanten. Het huidige bestuur zal met maximaal twee bestuursleden van Natuurbehoud Valkenswaard worden versterkt en tevens zal een nieuwe werkgroep Natuurbehoud binnen Groen en Heem Valkenswaard e.o. worden opgezet.

Nieuws en actualiteiten

Westparallel-N69

Op 16 en 17 november 2015 waren de mondelinge behandelingen van de ingediende beroepen bij de Raad van State. Ook Groen en Heem heeft beroep ingesteld. Aan de orde kwamen o.a de wenselijkheid van de weg en twijfels over de verbetering van de leefbaarheid in de kernen van Valkenswaard en Aalst, de aantasting van natuur en cultuurhistorie, de te verwachten verkeersproblemen door files, etc. Met ondersteuning van Groen en Heem werd door een van onze leden tijdens de mondelinge zittingen informatie ingebracht

waar de provincie in het geheel geen rekening mee had gehouden, namelijk de aanwezigheid van een voormalige vuilstortplaats aan de Victoriedijk in Valkenswaard, waar in het

verleden illegale stortingen door bedrijven gedaan werden, waaronder chemisch afval. Uit o.a. een nu boven water gekomen rapport uit 1991 blijkt dat de kwaliteit van het grondwater nadelig beïnvloed is en wordt. Ook verplaatst de grondwaterstroming zich in de richting van Dommelen en het natuurgebied waar de weg is gepland. De uitspraak van de Raad van State de uitspraak wordt begin april verwacht. We zijn heel benieuwd

Fietspad over de oude spoorbaan Waalre

Op 14 december 2015 heeft de Vereniging Natuurbehoud Valkenswaard samen met Groen en Heem Valkenswaard e.o. en het IVN Valkenswaard – Waalre een klachtenbrief ingediend bij de gemeenten Waalre en Valkenswaard. Aanleiding was het feit dat

brommers en scooters (zelfs ook quads en crossmotoren) ongeoorloofd gebruik maken van het fietspad.

Het bestemmingsplan, dat de inrichting van dit fietspad mogelijk maakte, stelt strenge eisen aan het gebruik vanwege de ligging in zwaar beschermde natuur, waarbij beperkingen in het gebruik noodzakelijk zijn vanwege de aanwezige flora en fauna en om verstoring door lawaai voor het nabijgelegen Natura-2000-gebied te voorkomen. Het fietspad mag **niet** opengesteld worden voor brom- of snorfietsen of anderszins gemotoriseerd verkeer.

De belangrijkste doelstellingen voor de aanleg van het fietspad zijn het terugdringen van geluidsoverlast en uitstoot en het verhogen van de veiligheid voor de fietser.

Tijdens de gevoerde gerechtelijke procedures bij de Raad van State en bij bestuursrechter in Den Bosch is op gestelde vragen door ambtenaren van de gemeente Waalre expliciet geantwoord, dat streng gehandhaafd zal worden op naleving. Tevens werd toegelicht, dat er voorzieningen aangebracht worden om gemotoriseerd verkeer te weren van het fietspad.

Het antwoord van de gemeente Waalre was dat er niet gehandhaafd kon worden vanwege het feit dat er verkeerde borden zijn geplaatst. Nieuwe borden zullen z.s.m. worden geplaatst en er zal handhavend worden opgetreden. Wij blijven ontwikkelingen volgen.

Dommelkwartier

Wij zijn verheugd u te kunnen mededelen dat op 17 december 2015 de gemeenteraad van Valkenswaard een streep heeft gehaald door het bouwplan Dommelkwartier. Zoals bekend heeft Groen en Heem Valkenswaard e.o. zich steeds hiertegen verzet. De gemeente mag van de provincie maar 875 woningen bouwen de komende tien jaren en deze kunnen gemakkelijk binnen de bebouwde kom worden gebouwd.

Ook gaat de provincie niet akkoord met de aantasting van natuur en cultuurhistorie van de gebieden. Het gebied waar Dommelkwartier gepland was wordt, zowel door de provincie als door de gemeente, beschouwd als zeer waardevol vanwege de aanwezige zeer belangrijke historische landschappelijke unieke kenmerken. Dit geldt met name voor het gebied Weegbree waar het beekdal van de Dommel overgaat in akkers met bol reliëf, de zogenaamde bolle akkers, ontstaan door landbouwbewerking in de middeleeuwen.

Milieubeleidsplan

Op 28 januari 2016 is door de gemeenteraad het Milieubeleidsplan 2016-2019 vastgesteld. Groen en Heem Valkenswaard e.o. heeft, samen met het IVN Valkenswaard-Waalre en Natuurbehoud Valkenswaard, een kritische inspraakreactie ingediend. De algehele mening is dat het visiedocument onvolledig en onsamenhangend, niet getuigt van een diepgaande visie en veel te weinig rekening houdt met belangen van natuur, milieu en cultuurhistorie. In het milieubeleidsplan wordt

bijvoorbeeld nauwelijks of geen aandacht besteed aan Natuur en Ecologie (o.a. flora en fauna, bomenbeheer) en aan de kwaliteit van natuurlandschappen

Hieronder vermelden wij kort een aantal van onze belangrijkste kritiekpunten.

Onze gehele inspraakreactie kunt u nalezen op onze website via onderstaande link:

<http://www.groen-heemvalkenswaard.nl/wp-content/uploads/2015/02/GENH-20160106-01.pdf>

- 1) Noch het IVN Valkenswaard-Waalre, Vereniging Natuurbehoud Valkenswaard en Vereniging Groen en Heem Valkenswaard e.o. zijn bij het opstellen betrokken geweest.
- 2) Het hoofddoel voor het milieubeleid van de gemeente Valkenswaard is *'Het bieden van een duurzaam woon-, werk- en leefmilieu voor de inwoners van de gemeente Valkenswaard'*, waarbij 9 relevante thema's worden onderscheiden. Onduidelijk is wat de functies zijn van het milieubeleidsplan, bijvoorbeeld: is het plan richtinggevend aan de diverse thematische milieubeleidsplannen, aan vergunningverlening en handhaving, etc?
- 3) Inhoudelijk wordt over het algemeen verwezen naar andere plannen van samenhang. Naar onze mening zou het andersom moeten zijn: het milieubeleidsplan stelt het milieubeleid vast en wordt overgenomen in andere plannen.
- 4) In het beleidsplan wordt uitgebreid ingegaan op het jonge groen in het centrum. De aandacht voor de reeds aanwezige waardevolle bomen ontbreekt volledig. Deze milieubeleidsnotitie zou een goede gelegenheid zijn ter nakoming van de, inmiddels ruim 10 jaar geleden gemaakte afspraak, tot een bomenbeleidsplan te komen.

Op 28 januari heeft de gemeenteraad het milieubeleidsplan vastgesteld. Alleen door H&G werd gewezen op de noodzaak van duidelijkheid rondom de risico's van

vuilstortplaatsen en de wenselijkheid van een bomenbeleidsplan. Aarzelend werd toegezegd door het college dat er een onderdeel bomenbeleid zou worden opgenomen bij de nog op te stellen Groenstructuurvisie die eind 2016 gereed zou moeten zijn. Verder had de gemeenteraad nauwelijks aandacht voor het milieu-visieplan, maar werd er een aspect uitgehaald, namelijk afvalbeheer door Cure. De vergadering toonde des te meer aan dat de noodzaak van een krachtige vereniging Groen en Heem een uiterste noodzaak is ter bescherming van ons groen en heem.

Woningbelang

Onnodige kap van bomen voorkomen! Aan de achterkant van de nieuwe Ginneveflat van Woningbelang aan de Nieuwe Waalreseweg in Valkenswaard zouden een 20-tal bomen gekapt moeten worden voor aanleg van wadi's om hemelwater af te kunnen voeren. Door geen of nauwelijks onderhoud door de gemeente zag het bosje er ook niet meer uit. Het ging om heel hoge dennen, spar en mooie essen.

Bewoners kwamen in verzet en dienden een bezwaarschrift in. Na overleg tussen Groen en Heem Valkenswaard e.o. en Woningbelang is het toch gelukt om, op slechts enkele na, de bomen te behouden. Bijna alle dennen, spar en essen worden niet gekapt en bovendien worden er twee nieuwe meerstammige wilgen van 6 tot 8 meter bijgeplaatst. Woningbelang zal ook het bosje verder fatsoeneren.

Het bezwaarschrift zal dan ook worden ingetrokken. Een mooi resultaat dankzij een positieve en constructieve samenwerking met Woningbelang.

Informatief

Basisscholenproject IVN

Natuur- en milieueducatie is belangrijk! Jong geleerd, oud gedaan...Kennis van de natuur herstelt en versterkt de band tussen mens en natuur. Bovendien biedt de natuur volop "leisure en pleasure" Elk jaar maken mensen van het IVN, in het IVN-gebouw aan de Bosstraat, een doe-tentoonstelling voor basisschoolkinderen. Het thema van het afgelopen jaar was "vogels". De kinderen van basisschool Schepelweijen waren zeer geïnteresseerd in de wondere wereld van deze dieren (zie foto). De nieuwe tentoonstelling, die alweer geopend is, gaat over "de eik". Weer een prachtig project met volop mogelijkheden tot kijken, bewonderen, luisteren, spelen en leren.

Hoe groot is ons heem?

Is ons heem zo groot als het heelal? Misschien ook wel niet, want aangezien we met onze aardbol nog steeds met grote snelheid door de ruimte reizen, zijn we alleen maar op doortocht en moeten we dus nog "ergens" aankomen? Zo groot als de aarde dan maar.....of gaan we Mars al meetellen?

Laten we onze eigen woonplek en omgeving dan ons heem (thuis) noemen. De plek waar je je geaard hebt. Waar je "den aard" hebt, waar je je thuis voelt, waar je je vrij en veilig voelt. Sommige mensen hebben de neiging hun heem uit te breiden. Vroeger waren dat bijvoorbeeld de zeevarende volken, waaronder de Nederlanders. Ook de Engelsman James Cook, die de door hem "ontdekte" gebieden

nieuwe Engelse namen gaf en het gevoel had "thuis" te komen op Hawaï. De "inheemse" bevolking was het daar niet zo mee eens en voelde zich in hun heem bedreigd.

Om weer terug te komen in eigen heem: wat doet een bunker hier bij ons aan de Nieuwe Waalreseweg? Je zou je er "unheimlich" bij kunnen gaan voelen, als je er voor het eerst binnenin bent. Gelukkig is dat niet meer nodig.

De Bunker is een overblijfsel uit de tijd dat onze oosterburen hun heem wilden uitbreiden. Hij is in 1942 door de Duitsers gebouwd en door hen voornamelijk als afluisterpost gebruikt. De opgevangen radioberichten gingen vooral over troepen- en materieeltransporten van de geallieerden.

De locatie van de Bunker, die er, ter camouflage, uitzag als een (overigens zeer fraaie) grote herenboerderij, heeft te maken met het kunnen ontvangen van de radiogolven.

Aan het einde van de oorlog zijn de bezetters snel uit de Bunker vertrokken, terug naar huis. Daarna is hij nog gebruikt door Engelse militairen, de Marechaussee, de politie en het Nederlandse leger. Het gebouw is tegenwoordig een rijksmonument en wordt door de gemeente verhuurd.

Een uitgebreide beschrijving van de Bunker is te vinden op www.rijksmonumenten.nl.

Een citaat: *“Waardering. De bunker is van algemeen belang. Het gebouw heeft cultuurhistorisch belang als voorbeeld van een bestuurlijke en militaire ontwikkeling, namelijk de stichting van militaire gebouwen door de Duitse bezetter en is tevens van belang als herinnering aan een belangrijke fase in de geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog. Het*

is tevens een uitzonderlijk voorbeeld van de typologische ontwikkeling van de gebouwen van de Duitse bezetter. Architectuurhistorisch is het van belang vanwege de Traditionalistische stijlvormen, die bewust werden toegepast als camouflagemiddel. Het object is als voorbeeld van een afluisterbunker uniek te noemen en is tevens belangrijk vanwege de gaafheid van het exterieur en delen van het inwendige”.

Een informatiebord bij dit historische monument zou op zijn plaats zijn, voor onze inwoners, om iets te weten te komen over de geschiedenis van hun eigen woonplek, en natuurlijk voor bezoekers.

Mens en milieu

door **Albert Aten**,
reacties zijn zeer welkom:
albertaten@outlook.com

...zijn al een miljoen jaren met elkaar bezig, soms in samenwerking, soms in strijd. Daarvóór waren er geen mensen van ons soort gedurende drie miljard jaren, toen er wel andere dieren en planten waren, met wisselend succes. (Wij doen dus minder dan een promille van de tijd mee)

Daarna groeide er een mensdom, gedurende een miljoen jaren tot ongeveer een miljard exemplaren in 1800. Dat kwam neer op een groei van zo'n 0.002%/j, waarschijnlijk met wisselingen van enkele procenten per jaar en uitstervingen door natuurrampen, ziekten of oorlogen, waarbij een decimering kon optreden. Vergelijkbaar met de flora en fauna, waar ook een voortplanting van een factor 2 tot 10 of meer per jaar kon afwisselen met grote extincties.

Vanaf 1800 zijn we tot meer dan 8 miljard gegroeid, wat neerkomt op 1%/j. Tijdelijk was de groei meer, maar momenteel treedt er een demping op.

Groter is het effect van het toenemend beslag, dat de mens op de aarde legt. In West-Europa wordt een toename van de welvaart gerealiseerd tussen de -1 en +3 %/j. Men beschouwt dit als verontrustend laag, zeker als men in China 7%/j haalt. (1%/j betekent verdubbeling in 70 j, 2%/j verdubbeling per 35 j, enz.)

Op kosmische schaal is het verschijnen van de moderne mens niet minder dan een explosie, een soort supernova. Evengoed achten velen deze groei nog veel te laag en versnelling hoognodig, althans bij ons. (zie onze troonrede)

Hierbij rijst de vraag naar de grenzen. In 1970 schatten wij nog, dat onze aarde enkele verdubbelingen zou verdragen, maar pas later kwam een meer kwantitatieve benadering in de vorm van de ecologische voetafdruk, het aantal hectares, dat we per persoon gebruiken. Ter vergelijking: in 1943 leefden in Nederland 8 miljoen mensen op en van 4 miljoen hectares. En dat lukte, terwijl de handel met het buitenland vrijwel was weggefallen. Begerenswaardig was dat niet, maar het lukte toen nog. Vele jaren later zouden grote delen van de aardbevolking blij zijn met een

dergelijke situatie. Nu hebben we op de aardbol ongeveer 7 miljard bruikbare hectares, dus bijna een hectare per persoon. Hierover is enige discussie: de aarde telt 50 miljard hectares, maar daarvan is 2/3 water en van de rest moeten we de poolkappen, de woestijnen, bergruggen, toendra's en enkele oerwouden aftrekken, ongeveer de helft. Daardoor is de gemiddelde bodem per aardbewoner 1 ha. In omloop is een getal van 1.8 ha per mens, maar dat is al tientallen jaren zo, terwijl correctie inmiddels nodig is vanwege de bevolkingsgroei en het afnemen van de bruikbare bodem door verwoestijning, e.d. Gebruikt wordt ongeveer 4 ha in Europa, 10 in USA, tot voor kort 1 in India en China (waar koortsachtig gewerkt wordt aan toename) en minder dan 1 in andere delen van de wereld, tot ons geluk.

Waardoor kan het fout gaan en waarmee hebben wij te maken? De voorspellingen zijn uiteenlopend t.a.v. de opwarming, de stijging van het oceaaniveau, het opraken van belangrijke grondstoffen, het toenemen van verontreinigingen. Van ieder aspect staat vast, dat we verkeerd handelen, maar de schattingen lopen nogal uiteen over het tijdstip, waarop we vastlopen, of zullen moeten inkrimpen om te overleven. Ook de voetafdruk is niet ondubbelzinnig: voor een veel rijdende auto kun je bv. schatten, dat er een groene hectare nodig is om de geproduceerde uitlaatgassen op te nemen (dit werd in het model van de Kleine Aarde gedaan); maar dat wordt 2 ha bij de eis, dat de gebruikte brandstoffen opnieuw worden geleverd (het rendement van omzetting van koolhydraten in alcohol is in principe niet meer dan 50%).

De conclusie moet zijn, dat groei in de zin van toename van de omzetten niet meer mogelijk is, terwijl dit praktisch de gehanteerde definitie van vooruitgang is. In 1995 deed Wouter van Dieren een poging tot definitie van een "duurzaam nationaal inkomen", waarin allerlei achteruitgang ook negatief werd geteld in het NI. Internationaal heeft deze benadering wel aandacht gekregen, maar in onze Tweede

kamer zullen we weinigen vinden, die hiervan iets snappen. Meer van hetzelfde is daar altijd beter. Zelfs een objectief geacht instituut als het CBS hanteert toename altijd als identiek met goed of beter. Natuur en milieu en ander waardevolle zaken mogen behouden blijven, maar dat kost veel en daarvoor moeten we op andere terreinen weer meer zien te verdienen. De spiraal naar het onmogelijke wordt daarmee alleen maar versneld, terwijl ons idee is: behoud van milieu in plaats van toename van alles.

(Hiernaast bestaat natuurlijk ook echte vooruitgang in de zin van betere en goedkopere producten bij zuiniger gebruik van stoffen. Ontwikkeling van betere medicijnen, die ons leven verlengen, hoort daarbij (hoewel nu al weer besproken wordt, hoeveel een extra mensenjaar mag kosten). Een gigabit aan informatie heeft nu hetzelfde volume en ongeveer dezelfde prijs als een megabit in 1990. Een tv-toestel gebruikt nu 100 watt, terwijl mijn eerst toestel een kilowatt nam, vijfmaal zo duur was en slechter beeld gaf. Dit noemden wij ontwikkeling en die had wel tot doel om meer omzet te bereiken, maar dat was daarna pas. In de landbouw en veeteelt horen we al jaren over ontwikkeling, die vrijwel alleen toename van de aantallen betekent.)

Dit betekent, dat wij brede steun krijgen voor behoud van natuur en cultuur, maar zodra dit beperkingen inhoudt in de groei van hoeveelheden, zal de steun afnemen en omslaan in tegenstand of regelrechte vijandschap. Toch zullen wij moeten doorgaan met het bewust maken van de problematiek, omdat er geen andere weg is. Niet het strijden tegen en het overwinnen van de natuur is mogelijk, maar een vredig samengaan. Ons doel op langere termijn is, dat er over honderd jaar nog een menselijk samenleving mogelijk zal zijn.

Activiteiten

Op 29 februari organiseert Groen en Heem Valkenswaard e.o. haar eerste lezing van het jaar. Mari de Bijl boswachter bij Brabantslandschap zal een lezing verzorgen over 'nieuwkomers in onze omgeving'. Over dassen (uitzet), zwijnen, boomkickers en tamme varkens in ons bos. Mari geeft een inkijkje achter de schermen van het (wild)natuurbeheer en wil graag wat interactie met de zaal. Tevens zal Mari zijn veel gewaardeerde gedichtenbundel (met natuurinsteek) meenemen. Als intermezzo

brengt hij een voorlichtend lied van zijn trio over teken ten gehore.

Aanvang 20:00 in het IVN gebouw aan de Bosstraat 25. Entree is voor leden gratis en bedraagt voor niet-leden € 3,00.

Vanwege te verwachten grote belangstelling is aanmelden verplicht en kan tot uiterlijk **vrijdag 26 februari**, via een email aan info@groen-heemvalkenswaard.nl

Van de Redactie

De redactie is op zoek naar input vanuit de leden. Denkt u een bijdrage te kunnen leveren en/of mocht u een leuk, educatief of ander idee voor nieuwe activiteiten hebben dan horen wij dat graag van u.

Voor het opbouwen van onze informatie- en kennisbank doen wij graag (vrijblijvend) een beroep op, mogelijk bij u, vanuit hobby en beroep, aanwezige deskundigheid.. Op die manier kunt u een bijdrage leveren aan het behoud van een groen en gezond klimaat en

bescherming van het cultureel erfgoed van Valkenswaard en omgeving.

Stuur gerust een email naar info@groen-heemvalkenswaard.nl of stuur uw bijdrage aan het postadres.

Ontbreekt er informatie die u wel graag opgenomen zou willen zien? Misschien meer achtergronden, opinie of onderwerpen die we vergeten zijn? Laat het ons weten.

Colofon

Groen en Heem Actueel is het twee maandelijks orgaan van de vereniging Groen en Heem Valkenswaard en omstreken.

Correspondentie adres

Groen en Heem Valkenswaard e.o.
Oranje Nassaustraat 63
5554 AE Valkenswaard
Tel.: 040-22 60 010
info@groen-heemvalkenswaard.nl
www.groen-heemvalkenswaard.nl

Redactie

Eindredactie en Lay-out :
Bas Verbeek
Redactieleden:

Albert Aten en Lambert de Brouwer

Financieel

IBAN: NL17TRIO0391081616
KvK: 40235293

Sluitingsdata Kopij

Aanwijzingen voor auteurs zijn op aanvraag verkrijgbaar bij de hoofdredacteur. Artikelen dienen digitaal te worden aangeleverd.

Adreswijzigingen

Kunnen worden doorgegeven aan de Groen en Heem ledenadministratie: info@groen-heemvalkenswaard.nl

© Groen en Heem Valkenswaard e.o. 2016